

I

(Tiedonantoja)

NEUVOSTO

Neuvoston päätelmät Euroopan unionin terveysjärjestelmien yhteisistä arvoista ja periaatteista

(2006/C 146/01)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO

1. TOTEAA, että Euroopan komissio on päättänyt muutetussa ehdotuksessaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi palveluista sisämarkkinoilla poistaa direktiivin soveltamisalasta terveydenhuolto-palvelut sisällyttämällä ehdotukseen Euroopan parlamentin tarkistukset.
2. TOTEAA Euroopan komission todenneen, että se kehittää turvallisia, korkealaatuisia ja tehokkaita terveyspalveluja koskevan yhteisön kehyksen lujittamalla jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä sekä selkeyttämällä terveyspalveluja ja terveydenhuoltoa koskevaa yhteisön lainsäädäntöä ja varmistamalla sen soveltamisen.
3. TOTEAA, että Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen viimeaikaiset tuomiot ovat tuoneet esille sen, että vuorovaikutusta EY:n perustamissopimuksen määräysten välillä on selkeytettävä erityisesti palvelujen vapaan liikkuvuuden ja kansallisten terveysjärjestelmien tarjoamien terveyspalvelujen osalta.
4. KATSOO, että terveysjärjestelmät kuuluvat keskeisenä osana Euroopan korkeatasoiseen sosiaaliseen suojeluun ja vaikuttavat merkittävästi sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen ja sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen.
5. MUISTUTTAA, että universaalisuus, hyvälaatuisen hoidon saanti, oikeudenmukaisuus ja yhteisvastuullisuus ovat kaiken kattavia arvoja.
6. HYVÄKSYY oheisen lausuman yhteisistä arvoista ja periaatteista, joille Euroopan unionin jäsenvaltioiden terveysjärjestelmät perustuvat (liite).
7. PYYTÄÄ Euroopan komissiota varmistamaan, että lausumassa olevia yhteisiä arvoja ja periaatteita noudatetaan laadittaessa terveyspalveluja koskevia ehdotuksia.
8. PYYTÄÄ Euroopan unionin toimielimiä huolehtimaan siitä, että lausumassa olevia yhteisiä arvoja ja periaatteita noudatetaan niiden työssä.

LIITE

Lausuma yhteisistä arvoista ja periaatteista

Euroopan unionin 25 terveysministeriä antoivat seuraavan lausuman Euroopan terveysjärjestelmiä tukevista yhteisistä arvoista ja periaatteista: Uskomme, että tämä lausuma on tärkeä asioiden selkeyttämisessä Euroopan kansalaisille ja oikea-aikainen, koska Euroopan parlamentti äänesti asiasta hiljattain ja komission ehdotusta tarkistettiin terveydenhuollon poistamiseksi direktiiviehdotuksesta, jotka annettiin palveluista sisämarkkinoilla. Uskomme vakaasti, että tämän alan kehityksen olisi johdettava poliittisesta yhteisymmärryksestä eikä pelkästään oikeuskäytännöstä.

Katsomme myös, että on tärkeää turvata jäljempänä esitetyt yhteiset arvot ja periaatteet kyseisiä arvoja ja periaatteita täytäntöönpanevia järjestelmiä koskevien kilpailusääntöjen soveltamisen osalta.

Tämä lausuma perustuu keskusteluihin, joita käytiin neuvostossa ja komission kanssa osana avointa koordinoitumienetelmää ja potilaiden liikkuvuutta ja terveydenhuoltoalan kehityssuuntauksia EU:ssa koskevaa korkean tason pohdintaprosessia. Lausumassa otetaan huomioon myös eurooppalaiset tai kansainväliset oikeusvälineet, joilla on vaikutusta terveyden alalla.

Tässä lausumassa vahvistetaan yhteiset arvot ja periaatteet, jotka ovat yhtäläiset Euroopan unionissa ja jotka koskevat sitä, miten terveysjärjestelmät vastaavat niiden väestöjen ja potilaiden tarpeisiin, joita ne palvelevat. Siitä käy myös ilmi se, että käytännön tavat, joilla kyseiset arvot ja periaatteet toteutuvat EU:n terveysjärjestelmissä, eroavat merkittävästi toisistaan eri jäsenvaltioissa ja näin tulee olemaan jatkossakin. Erityisesti päätökset siitä, millaiseen terveydenhuoltoon kansalaisilla on oikeus, ja siitä, miten kyseinen terveydenhuolto rahoitetaan ja toteutetaan; kansallisissa yhteyksissä on otettava huomioon esimerkiksi se, missä määrin terveysjärjestelmien hallinnoinnissa on sopivaa tukeutua markkinajärjestelmiin ja kilpailupaineisiin.

Yhteiset arvot ja periaatteet

Euroopan unionin terveysjärjestelmät ovat keskeinen osa Euroopan sosiaalisen suojelun korkeaa tasoa ja edistävät sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta sekä kestävää kehitystä.

Universaalisuuden, hyvälaatuisen hoidon saannin, oikeudenmukaisuuden ja yhteisvastuullisuuden kaiken kattavat **arvot** on laajasti hyväksytty EU:n eri toimielinten työssä. Ne muodostavat yhdessä arvokokonaisuuden, joka on yhteinen koko Euroopalle. Universaalisuus tarkoittaa sitä, että ketään ei estetä saamasta terveydenhoitoa. Yhteisvastuullisuus liittyy kiinteästi kansallisten terveysjärjestelmiemme rahoitusjärjestelyihin ja siihen, että kyseisten terveysjärjestelmien piiriin pääsy on varmistettava kaikille. Oikeudenmukaisuus liittyy yhtäläisiin mahdollisuuksiin saada tarvittaessa terveydenhoitoa etniseen ryhmään kuulumisesta, sukupuolesta, iästä, yhteiskunnallisesta asemasta tai maksukyvyistä riippumatta. EU:n terveysjärjestelmät pyrkivät lisäksi vähentämään terveyteen liittyvää epätasa-arvoa, joka aiheuttaa huolta EU:n jäsenvaltioissa. Tähän liittyy läheisesti työ, jota tehdään sairauksien ja tautien ehkäisyä koskevilla jäsenvaltioiden järjestelmissä muun muassa edistämällä terveitä elämäntapoja.

Kaikissa EU:n terveysjärjestelmissä pyritään toimimaan potilaskeskeisesti ja täyttämään yksilölliset tarpeet.

Eri jäsenvaltioilla on kuitenkin erilaiset lähestymistavat niiden toteuttaessa edellä mainittuja arvoja käytännössä: ne suhtautuvat esimerkiksi eri tavalla sellaisiin kysymyksiin kuin olisiko yksittäisten henkilöiden osallistuttava henkilökohtaisesti terveydenhuoltonsa osatekijöiden kustannuksiin vai onko käytössä yleinen maksu ja onko tämä maksettava täydentävästä vakuutuksesta. Jäsenvaltiot ovat soveltaneet eri säännöksiä oikeudenmukaisuuden takaamiseksi: jotkut ilmaisevat sen potilaiden oikeuksina, toiset terveydenhuollon tarjoajien velvollisuuksina. Myös täytäntöönpano toteutetaan eri tavalla — joissakin jäsenvaltioissa täytäntöönpano tapahtuu tuomioistuimien kautta, toisissa lautakuntien, oikeusaisaamien jne avulla.

Kaikki järjestelmämme pyrkivät olemaan rahoituksellisesti kestäviä tavalla, joka turvaa edellä mainitut arvot myös tulevaisuudessa.

Se, että omaksutaan lähestymistapa, jossa painopistettä siirretään kohti ehkäiseviä toimenpiteitä, on olennainen osa jäsenvaltioiden strategiaa kansallisten terveydenhuoltojärjestelmien taloudellisen taakan vähentämiseksi, koska ennaltaehkäisy alentaa merkittävästi terveydenhuollon kustannuksia ja lisää siten rahoituksellista kestävyttä koska vältytään taudeilta ja näin ollen niiden seurannasta johtuvilta kustannuksilta.

Näiden kaiken kattavien arvojen lisäksi on myös joukko **toimintaperiaatteita**, jotka ovat yhteisiä koko Euroopan unionille siinä mielessä, että kaikki EU:n kansalaiset odottavat löytävänsä ne ja niitä tukevat rakenteet mistä tahansa terveysjärjestelmästä EU:ssa. Näitä toimintaperiaatteita ovat

— Laatu

Kaikki EU:n terveysjärjestelmät pyrkivät tarjoamaan hyvälaatuista hoitoa. Tämä saadaan aikaan erityisesti velvoittamalla terveydenhuoltohenkilöstö jatkuvaan, selkeästi määriteltäviin kansallisiin vaatimuksiin perustuvaan koulutukseen ja huolehtimalla siitä, että henkilöstöllä on mahdollisuus saada tietoa parhaista laatuikäytännöistä, edistämällä innovointia ja levittämällä parhaita käytäntöjä, kehittämällä hyvän sairaalahoitotoiminnan takaavia järjestelmiä ja seuraamalla laatua terveysjärjestelmässä. Lisäksi tämän ohjelman yksi tärkeä osa koskee turvallisuusperiaatetta.

— *Turvallisuus*

Potilaat voivat odottaa, että kaikki EU:n terveysjärjestelmät sisältävät järjestelmällisen lähestymistavan potilaan turvallisuuden varmistamiseksi. Tähän kuuluvat riskitekijöiden seuranta ja terveydenhuollon ammattilaisille suunnattu riittävä koulutus sekä suojele terveydenhoitotuotteita ja terveydenhoitoa koskevalta harhauttavalta mainonnalta.

— *Näyttöön ja etiikkaan perustuva hoito*

Väestönkehitykseen liittyvät haasteet ja uusi lääketieteellinen teknologia voivat herättää hankalia (etiikkaan ja kohtuuhintaisuuteen liittyviä) kysymyksiä, joihin kaikkien EU:n jäsenvaltioiden on vastattava. Sekä korkealaatuisen hoidon tarjoamisen että pitkän aikavälin kestävyden takaamisen kannalta on tärkeää varmistaa, että terveydenhuoltojärjestelmät perustuvat näyttöön. Kaikkien järjestelmien on vastattava terveydenhuollon priorisointia koskevaan haasteeseen tavalla, joka pitää yksittäisten potilaitten tarpeet tasapainossa koko väestön hoitoon käytettävissä olevien resurssien kanssa.

— *Potilaitten osallistuminen*

Kaikki EU:n terveysjärjestelmät pyrkivät olemaan potilaskeskeisiä. Tämä tarkoittaa sitä, että niiden tavoitteena on saada potilaat mukaan omaan hoitoonsa, toimia avoimesti potilaiden kanssa ja tarjota heille mahdollisuuksien mukaan valinnanvaraa (esim. valinta eri terveydenhuoltopalvelujen tarjoajien välillä). Kaikki järjestelmät pyrkivät antamaan potilaalle tietoa tämän terveydentilasta sekä oikeuden olla täysin perillä hänelle tarjottavasta hoidosta ja suostua kyseiseen hoitoon. Kaikkien järjestelmien olisi lisäksi oltava julkisessa valvonnassa sekä varmistettava hyvä hallintotapa ja avoimuus.

— *Korvauksen hakeminen*

Potilailla olisi oltava oikeus hakea korvausta, jos asiat menevät vikaan. Tähän kuuluu avoin ja oikeudenmukainen valitusmenettely ja selkeiden tietojen saaminen korvausvelvollisuuksista ja esim. erityisistä kyseisen terveysjärjestelmän mukaisista korvauksenhakumenettelyistä.

— *Yksityisyys ja luottamuksellisuus*

EU-lainsäädännössä ja kansallisessa lainsäädännössä tunnustetaan kaikkien EU:n kansalaisten oikeus henkilötietojen luottamuksellisuuteen.

Terveysministerinä toteamme kiinnostuksen lisääntyneen markkinamekanismien (kilpailupaineet mukaan lukien) asemaan terveysjärjestelmien hallinnoinnissa. Euroopan unionin terveysjärjestelmissä on parhaillaan meneillään paljon tämän alan toimintaperiaatteita koskevaa kehitystä, jolla pyritään edistämään moniarvoisuutta ja valinnanvaraa sekä tehostamaan resurssien käyttöä. Voimme ottaa oppia toistemme toimintaperiaatteita koskevasta kehityksestä tällä alalla, mutta yksittäiset jäsenvaltiot päättävät itse omasta lähestymistavastaan kyseiselle terveysjärjestelmälle räätälöityne toimenpiteineen.

Vaikka terveysjärjestelmien standardointi ei olekaan aiheellista EU:n tasolla, tehdään Euroopan tasolla valtavan arvokasta terveydenhuoltoon liittyvää työtä. Jäsenvaltiot ovat sitoutuneet työskentelemään yhdessä kokemusten ja tiedon vaihtamiseksi lähestymistavoista ja hyvistä käytännöistä esimerkiksi terveyspalveluja ja sairaanhoitoa käsittelevän komission korkean tason ryhmän tai käynnissä olevan terveydenhoitoa ja pitkäaikaishoitoa koskevan avoimen koordinoitimenetelyn avulla tehokkaamman ja helpommin saatavilla olevan korkealaatuisen terveydenhoidon edistämistä Euroopassa koskevan yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Uskomme, että erityisen arvokkaita ovat kaikki terveyspalveluja koskevat aloitteet, jotka selkeyttävät Euroopan kansalaisille heidän oikeuksiaan heidän siirtyessään jäsenvaltiosta toiseen, ja jotka kirjaavat nämä arvot ja periaatteet lainsäädäntöön oikeusvarmuuden takaamiseksi.

Lopuksi todettakoon, että Euroopan terveysjärjestelmät ovat olennainen osa Euroopan sosiaalista infrastruktuuria. Emme aliarvioi edessä olevia haasteita, jotka liittyvät yksittäisten tarpeiden sovittamiseen yhteen käytettävissä olevien varojen kanssa, koska Euroopan väestö ikääntyy, odotukset kasvavat ja lääketiede edistyy. Tulevista strategioista keskusteltaessa yhteisenä huolenaiheenamme olisi oltava EU:n terveysjärjestelmiä tukevien arvojen ja periaatteiden suojele. Euroopan unionin 25 jäsenvaltion terveysministerinä pyydämme unionin toimielimiä varmistamaan, että niiden työ suojelee näitä arvoja, kun työssä siirrytään tutkimaan Euroopan unionin vaikutuksia terveysjärjestelmiin sekä terveysnäkökohtien sisällyttämistä kaikkiin politiikkoihin.